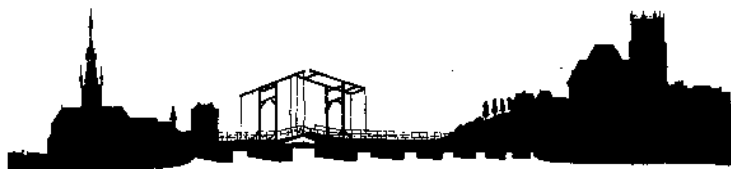


Oudheidkundige Kring "Geertruydenberghe"

Opgericht op 12 november 1974
Omvat de plaatsen Geertruidenberg, Raamsdonk en Raamsdonksveer

MEDEDELINGEN



Hart voor Historie



Colofon:

39e jaargang, nummer 5, mei 2013

Correspondentie:

Nassastraat 13 4931 XE Geertruidenberg

Mededelingen: mariette@marts-art.nl

Website:

oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl

Rekeningnummer: Rabobank 115600310

UITNODIGING: ARCHEOLOGIE EN HISTORIE VAN GEERTRUIDENBERG

Datum: zaterdag 25 mei 2013

Locatie: Cultureel Centrum 'De Schattelij'

Tijd: 10.00 tot 17.00 uur

Aanmelden: vóór 20 mei via e-mail: nbgarcheologie@gmail.com

Op zaterdag 25 mei wordt u een zeer interessant programma aangeboden met het thema: **Archeologie en historie van Geertruidenberg**. Het Noord-Brabants Archeologisch Genootschap (de voortzetting van de Archeologische Sectie van het NBG) organiseert deze contactdag in samenwerking met Brabants Heem voor allen die belangstelling hebben voor de geschiedenis van Geertruidenberg.

Het programma omvat een aantal lezingen, een rondleiding door Museum 'de Roos' en een bezoek aan enkele kelders aan de Markt en Elfluizen. De dag zal worden geopend door Ir. Jan van Gils, voorzitter van de Oudheidkundige Kring 'Geertruydenberghe', en door Peter van Nistelrooij, voorzitter van het NBAG.

Dhr. Bas Zijlmans is de bekende stadshistoricus die een groot aantal boeken en artikelen over Geertruidenberg heeft gepubliceerd en vele opgravingen heeft geleid. Hij zal zijn kennis over Geertruidenberg vol enthousiasme met u delen. Drs. Hans Koopmanschap is archeoloog bij Oranjewoud en houdt zich speciaal bezig met de archeologie van Geertruidenberg en de ruime omgeving.

De kosten voor deze dag zijn € 20,- inclusief koffie/thee bij aankomst, de lunch en de toegang tot het museum. Wij verzoeken u te betalen bij aankomst. In verband met de lunch is het **noodzakelijk** dat u zich uiterlijk 20 mei 2013 aanmeldt. U kunt uw **aanmelding** mailen naar: nbgarcheologie@gmail.com of opsturen aan JanBroertjes, Donjon 14, 5664 PD Geldrop.

Verslag Algemene Ledenvergadering 2013

Op 21 maart 2013 vond de Algemene ledenvergadering 2013 plaats. Zo'n 30 leden woonden de vergadering bij. Om 19.05 uur opende voorzitter Jan van Gils de vergadering. Hij wenst de secretaris, Chris van den Heijkant, die de vergadering wegens ziekte niet kan bijwonen, van harte beterschap.

Belangrijk onderdeel van de jaarvergadering vormt de behandeling van het jaarverslag 2012, waarin de activiteiten van de diverse werkgroepen in het afgelopen jaar worden belicht. Jan van Gils deelt mee, dat de Oudheidkundige Kring "Geertruydenberghe" thans 206 leden (vorig jaar 202) telt. Hij constateert met genoegen de soepele wijze van totstandkoming van het blad "Mededelingen".

De heer Kooiman merkt op, dat hij reacties heeft ontvangen op een door hem geschreven artikel en dat iedereen zegt dat "De Dongebode" een leuk en fris blad is geworden.

De voorzitter deelt mee, dat de werkgroepen Archeologie en ZOOM / WIEG (Zorg Om Onze Monumenten / Werkgroep Industrieel Erfgoed) zijn samengevoegd. De werkgroep Industrieel Erfgoed is druk bezig met het organiseren van de in het kader van 800 jaar stadsrechten Geertruidenberg geplande tentoonstelling. Hij complimenteert de werkgroep Kleine Monumenten met het dit jaar tot stand gebrachte boekwerk 'Kleine Monumenten', dat zijn weg naar vele leden en ook daarbuiten reeds gevonden heeft.

Hij spreekt zijn dank uit voor het vele werk dat de heer en mevrouw van Brussel hebben verricht in de bibliotheek.

Er zijn in het afgelopen jaar weer een aantal boeiende lezingen door Hans Oomen georganiseerd. Hans heeft helaas zijn werkzaamheden op dit gebied per 1-1-2013 moeten beëindigen. Bas Zijlmans is, tot genoegen van het bestuur, bereid de organisatie van de lezingen tijdelijk op zich te nemen. De voorzitter memoreert de door Willy en Frans van Beijsterveldt georganiseerde excursie naar Leiden. Het was een succes. De bus zat helemaal vol. De vergadering wordt geattendeerd op de vernieuwde website www.oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl. Dank aan de werkgroep Website en onze webmaster Cees Kerst.

Na de behandeling van het jaarverslag staat de voorzitter stil bij het overlijden van onze leden, Mw. Oehlers, de heer J. Lankhuijzen, de heer J. Thijssen en de heer G. Curvers. De voorzitter memoreerde de vele verdiensten voor onze kring van genoemde leden. Zo was Ingrid Oehlers zeer actief in de bibliotheek, de naam van Jan Lankhuizen is uiteraard verbonden aan de restauratie van de Lambertuskerk, Jac Thijssen heeft tal van werkzaamheden binnen de oudheidkundige verricht en vele lezingen georganiseerd. De heer Curvers was medeoprichter van onze vereniging. De vergadering neemt een moment van stilte in acht ter nagedachtenis aan de overledenen.

De kascommissie, bestaande uit de heren J. van Miert en Martin van Dongen, brengt zijn verslag aan de vergadering uit en dankt de penningmeester Willy van Beijsterveldt voor de gegeven toelichtingen en complimenteert haar met de wijze waarop de administratie is gevoerd. De kascommissie stelt de algemene vergadering voor de penningmeester en daarmee het bestuur décharge te verlenen voor het gevoerde financiële beleid. De vergadering neemt dit advies over en keurt vervolgens de begroting 2013 goed. De vergadering benoemt

de heren Hessing en van Dongen tot leden van de kascommissie 2013.

Hierna is de samenstelling van het bestuur 2013 aan de orde. De voorzitter brengt een rectificatie aan op de bij agendapunt 7 genoemde bestuursleden 2012. In de opsomming ontbreekt Ron Ahrens. De vergadering gaat akkoord met de herbenoeming van Martin Robben en met de benoeming van Cock Vrijenhoek. Cock Vrijenhoek neemt de portefeuille PR en sponsoring op zich.

Vervolgens staat de stand van zaken van de Werkgroep "800 jaar stad Geertruidenberg" op de agenda. De voorzitter benoemt drie door de Oudheidkundige Kring 'Geertruidenberg' georganiseerde activiteiten:

1. Presentatie van het boekwerk 'Kleine Monumenten' en overhandiging van het eerste exemplaar aan de burgemeester van Geertruidenberg op 13 maart 2013.
2. In juli/augustus 2013 staat een grootse tentoonstelling in de Gertrudiskerk gepland. Deze tentoonstelling belicht aan de hand van foto's en ander materiaal de industriële geschiedenis van Geertruidenberg. Joke Serraris is de aanjager van deze werkgroep, Mariëtte Verlaan de portefeuillehouder.
3. In het najaar en wel op 19 september a.s. verwachten we een digitale 'Canon van Geertruidenberg' te presenteren, waarin de geschiedenis van Geertruidenberg in 40 vensters wordt behandeld. Bij het ontwerpen van de canon vormt de jeugd een belangrijke doelgroep. De canon wordt voorbereid door een werkgroep waarvan Ans Spee de voortrekker is. 's Avonds zal er door de gemeentesecretaris van Alkmaar een lezing worden gehouden over stadsrechten in Nederland.

Na de rondvraag sluit de voorzitter om 20.00 uur de vergadering, waarna de lezing "Nijet dan water ende wolcken" van Drs. V. Wikaart aanvangt.

Verslag: Ron Ahrens

DIVERS NIEUWS

Ledenvaria

Nieuwe lid: Dhr. H. Mureau, Made

Gerestaureerd torenuurwerk

Jarenlang stond het verroeste en incomplete uurwerk in de toren van de Geertruidskerk er tamelijk triest en overbodig bij. De foto geeft daarvan een goed beeld. In 2010 is het plan opgevat om het uurwerk te conserveren, te restaureren en het een museale opstelling te geven.



Maanden is er door vijf vakbekwame vrijwilligers in de werkplaats van Essent Amercentrale gewerkt aan de restauratie. Op 11 mei jl. heeft, in het jubileumjaar 'Geertruidenberg 800 jaar

stadsrechten', de officiële overdracht aan de gemeente Geertruidenberg plaatsgevonden. Vanaf heden kan aan deelnemers van torenbeklimmingen worden uitgelegd hoe het van oorsprong 16de eeuwse torenuurwerk in het verleden heeft gewerkt. Het vakkundig en fraai gerestaureerde torenuurwerk vormt daarmee een waardevolle toevoeging aan het toeristisch-recreatieve product: 'Geertruidenberg, een levend stukje historie'.



Ter gelegenheid van de restauratie is 'De Dongebode' van april 2013, uitgave van de Oudheidkundige Kring 'Geertruydenberghe', geheel gewijd aan het torenuurwerk van de Geertruidkerk. Deze uitgave is voor € 3,50 te koop in de toren en bij de Oudheidkundige Kring.

Moord en doodslag in Geertruidenberg 1573

Het Regionaal Archief Tilburg is weer een gravure van Geertruidenberg rijker. Drie jaar geleden ontving het archief twee prenten, een uit het jaar 1593 en de andere uit 1747. Ook deze nieuwe aanwinst komt uit het atelier van van F. Hogenberg (1538-1590) en is verkregen uit het Gemeentearchief Waalwijk.



Het is een historieprent van de verovering van Geertruidenberg in augustus 1573 op de Spanjaarden. De prent is spannend en met precisie getekend. Onder leiding van Pieter van Clootwijk met hulp van luitenant-generaal Morgan Poyet bestormen de manschappen de stadsmuren met ladders. Voor de Spanjaarden

zit er niets anders op dan : *Die Spanze zu der Flucht gezwunge(n). Der Hasen gleid seie namen in.*



Van vluchten voor de soldaten was niet echt sprake. Uit een ooggetuigeverslag weten we dat : *"For they were discharged all before his coming by the passport of Harlem"*. Met het paspoort van Haarlem wordt bedoeld dat alle 2.000 mannen van het Waalse garnizoen om het leven werden gebracht.

Het verhaal gaat dat de Prins van Oranje, die toen in Dordrecht verbleef, dezelfde middag om drie uur de stad kwam bezoeken. De moordpartij was toen al achter de rug.

De prent is zeer fraai, maar helaas van weinig topografische waarde. Zo is het Kartuizerklooster precies aan de verkeerde kant van De Donge afgebeeld. De Spaanse commandant zou wel over de wal zijn ontsnapt en, hoewel in de rug gewond, over het water naar de Kartuizerklooster zijn gezwommen. De monniken werden gewaarschuwd, het mocht niet echt baten, het klooster werd geplunderd en vernield. *Ende die Cathuysers sijn met groter haest wech gelopen ende hebbender al gelaten. Hetwelck die Goesen al hebben genomen, groot goet van allen dingen ende bovenal veel schoender vetten ossen en hebben tcloester seer iammerlijcke vernielt.*



Leven en dood, moord en doodslag, liefde, het hoort allemaal tot onze geschiedenis. Maar als u weer eens op de Markt in Geertruidenberg flaneert, weet u na het lezen van dit stukje wel wat er toen op die plaats is gebeurd.

Gebruikte bronnen:

Arjan van Loon, Martin Robben en Bas Zijlmans, *Beeldig Geertruidenberg, een stad in de kaart gekeken* (1999) nr. 16; T.S. Jansma, Een Engels kroniekje over de eerste jaren van de Opstand (1572-1574), in: *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden.* (93) 1978.

Bron: Yvonne Welings, april 2013

www.regionaalarchieftilburg.blogspot.nl

Actief Pinksterweekend in Geertruidenberg

Geertruidenberg staat tijdens de Pinksterdagen bol van de activiteiten: de Vestingstedendagen vinden dit jaar plaats in Geertruidenberg. Twee dagen vol historie, muziek, oude ambachten, demonstraties van historische groepen en vooral ridders en kanonnen tijdens de vestingstedendagen op 19 en 20 mei.

In 2013 verleende Graaf Willem I stadsrechten aan Geertruidenberg. Daar staan wij 800 jaar later graag bij stil. Feest mee tijdens de Nederlandse vestingstedendagen 2013. Een heel weekend gratis genieten van historisch spektakel!

ANWB Kampioen vraagt naar uw favoriete vestingstad

Bestaat er voor u geen mooiere vestingstad dan Geertruidenberg of vallen alle steden in het niet bij Heusden of Elburg? Vertel ons wat uw mooiste vestingstad is en wellicht krijgt uw keuze een schitterende reportage in de Kampioen! Motiveer uw voorkeur en laat uw trots horen. Geef uw favoriet op **vóór 1 juni** a.s. via het formulier Mijn Vestingstad op de ANWB website. Er zijn slechts weinig vestingsteden in Nederland dus Geertruidenberg maakt een grote kans!

www.anwb.nl/kampioen/nieuws/oproep-mooiste-vestingstad

Meldpunt en depot voor met sloop bedreigde glas- in loodramen

Gedeputeerde Staten hebben besloten een bedrag van € 133.210,- uit te trekken voor het huren en inrichten van een meldpunt en depot voor waardevolle glas-in-loodramen uit kerken en kloostergebouwen die met sloop bedreigd worden. Het depot wordt gevestigd in kloostercomplex Rolduc en beheerd en ingericht door Monumenten Wacht Limburg voor de periode van 5 jaar.

Bron: ErfgoedStem

Kunstvisie Halvezolenlijn gepresenteerd

Onlangs is door het Brabants Kenniscentrum Kunst en Cultuur (bkcc) de eindversie 'Kunstvisie Halvezolenlijn - Verbindingen in beweging' gepresenteerd. Aanleiding voor dit kunstenplan is de wens van de gemeenten Geertruidenberg, Heusden en Waalwijk om het Halvezolenpad voor toeristen, recreanten en bedrijven en voor de eigen bewoners onder de aandacht te brengen. Het kunstproject Halvezolenlijn sluit hiermee aan op de ambities van de drie gemeenten om het kerngebied te versterken en een nieuwe impuls te geven aan de kwaliteit van het leefgebied. Op de informatieavond op 17 januari 2012 waren

meerdere instellingen en verenigingen aanwezig, die al lange tijd uit professie of hobby hun interesse voor de geschiedenis van de Halvezolenlijn uitdragen. Met het kunstproject Halvezolenlijn worden relaties gelegd tussen oude, misschien wel vergeten of vrijwel onzichtbare landschappelijke lijnen en patronen en de huidige situering en het gebruik van (de resten van) de Halvezolenlijn. Er wordt niet alleen gekeken naar de geschiedenis van de spoorlijn en de leer- en schoenindustrie, maar centraal staan ook de huidige ontwikkelingen. De Halvezolenlijn is geen statisch gegeven. Dat blijkt onder meer uit de vernieuwde fietsroutes, het herstel van de historische bruggen en de toegenomen interesse voor het industriële erfgoed.

De definitieve besluitvorming door de colleges B&W vindt plaats in mei 2013 waarna in juni kunstenaars zullen worden geselecteerd, in oktober/november zullen de schetsontwerpen besproken worden, het definitieve ontwerp volgt in december 2013, waarna realisatie zal plaatsvinden in het najaar van 2014.

Thema Open Monumentendag 2013: Macht & Pracht

Door de eeuwen heen hebben invloedrijke personen en instellingen veel monumentale pracht voortgebracht om hun macht tentoon te spreiden. Dit gegeven vormt de inspiratiebron voor het thema van Open Monumentendag 2013: Macht & Pracht. In het weekend van 14 en 15 september zullen duizenden schitterende monumenten van Macht & Pracht hun deuren openen voor publiek.

Suppoosten gevraagd OKG Tentoonstelling Industrieel Erfgoed

De samenstelling en vormgeving van onze tentoonstelling Industrieel Erfgoed ter gelegenheid van 880 jaar stad verloopt voorspoedig. Graag vragen wij uw hulp tijdens de openingstijden in de Gertruidskerk van 24 juni tot en met 14 september, elke middag (behalve zondag) van 13.30 tot 16.30 u.

Heeft u 'Hart voor historie' en vindt u het leuk om ons te ondersteunen bij de ontvangst van belangstellenden, dan nodigen wij u van harte uit om ons team te komen versterken. U kunt zich aanmelden bij de leden van de werkgroep of bij Mariëtte Verlaan via mariette@marts-art.nl, waarbij u in de berichtregel van uw e-mail vermeldt: suppoost OKG tentoonstelling.

Sluitingsdatum kopij "Mededelingen"

3 juni a.s.